ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

Έτσι θα πάμε στο Θρίαμβο!..

Δεν πρόκειται να συνεργαστούμε ποτέ με τη «Ν. Δ.»

Θα καθιερώσουμε αμέσως την απλή αναλογική

Η ΔΕΞΙΑ ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΚΑΝΕΙ ΠΙΑ ΕΚΛΟΓΕΣ ΜΕ ΒΙΑ ΚΑΙ ΝΟΘΕΙΑ

ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΜΑΣΣΑΒΕΤΑ

Η βαρυσήμαντη καί αποκλειστική συνέντευξη πού έδωσε ο πρόεδρος τού ΠΑ.ΣΟ.Κ. κ. Ανδρέας Παπανδρέου στόν πολιτικό συντάκτη τής «Κ.Ε.» Γεώργιο Μασσαβέτα, έχει ώς εξής:

ΕΡΩΤΗΣΗ: Μετά τη μεταπολίτευση καταβλήθηκε μιά προσπάθεια νά εμφανισθεί η δεξιά σάν ριζικά ανανεωμένη, «εκσυγχρονισμένη και εξευρωπαϊσμένη». Μάλιστα, μετά τη διεύρυνση τού 1978, επιχειρείται νά εμφανισθεί η «Νέα Δημοκρατία» ως «ευρωπαϊκό» κεντροδεξιό κόμμα. Καί τώρα, τούς τελευταίους μήνες, επιχειρείται ένα πρωτοφανές άνοιγμα τής ηγεσίας τής Ν.Δ. πρός τά κατάλοιπα καί τής δικτατορίας καί τής μοναρχίας. Μπορούμε λοιπόν νά μιλάμε γιά ουσιαστική διαφοροποίηση τής δεξιάς;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Διαφοροποιήσεις μέσα στη Δεξιά ασφαλώς υπάρχουν. Και διαφορετικές τάσεις και διαφορετικές ρίζες προέλευσης των στοιχείων που την αποτελούν. Η Δεξιά στην κοινοβουλευτική της έκφραση περιλαμβάνει στους κόλπους της και παλιούς μοναρχικούς, εκφραστές του πνεύματος που κυριάρχησε κατά την σύγκρουση των ανακτόρων με τον Βενιζέλο, αλλά και πολλούς βενιζελογενείς, ή κεντρογενείς. Είναι παλιά αυτή η τακτική της Δεξιάς, να ανανεώνει από καιρό σε καιρό την πολιτική της πρόσοψη, την κοινοβουλευτική ομάδα της, με την «διεύρυνση» πρός τον χώρο που ονομάζεται Κέντρο. Δηλαδή προς ένα χώρο που δέν συνδέεται ιστορικά με την βασιλική, αλλά, με την βενιζελική παράδοση. Κι αυτοί οι διαχωρισμοί παρ' ότι είναι τόσο πεπαλαιωμένοι έχουν ακόμη σημασία στην πολιτική ζωή του τόπου μας.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Θά παρατηρούσα πώς συνήθως αυτού τού είδους οι προσχωρούντες στη Δεξιά από τό Κέντρο γίνονται οι πιό σκληροί εκφραστές τής γραμμής της. Είναι τυχαίο τό γεγονός ότι εκπρόσωπος τής «εκκλησίας» Δεξιάς στη Ν.Δ. σήμερα θεωρείται ο άλλοτε φιλελεύθερος κ. Αβέρωφ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Η παρατήρηση είναι σωστή. Πράγματι γίνονται τελικά οι γενίτσαροι. Οι «βασιλικότεροι του βασιλέως».

Αλλά πέρα από τους παραδοσιακούς βασιλικούς και τους βενιζελογενείς η Δεξιά περιλαμβάνει επίσης στους κόλπους της, ακόμη και στην κοινοβουλευτική έκφραση της, στοιχεία καθαρά αντιδημοκρατικά, χουντικά, φασιστικά, που έχουν τις πηγές τους στον Ιωάννη Μεταξά.

Στην Ελλάδα η Δεξιά δημιούργησε — ιδιαίτερα μετά τον εμφύλιο πόλεμο — με την βοήθεια και την συμπαράσταση του Ξένου παράγοντα, παλιότερα των Άγγλων και τώρα των Αμερικανών, όχι απλώς ένα μονοκομματικό κράτος, αλλά και την προέκταση του: Το παρακράτος. Που λειτουργούσε στις παρυφές της νόμιμης έκφρασης της Δεξιάς. Και δέν έχω παρά να θυμίσω δύο κτυπητά παραδείγματα: Τον ΙΔΕΑ και την υπόθεση Λαμπράκη.

Υπάρχουν πράγματι διάφορες τάσεις στην Δεξιά. Κι άν παρατηρήσει κανείς τον τρόπο δράσης και τις απόψεις που εκφράζουν οι εκπρόσωποι τους στο προσκήνιο, ίσως εντοπίσει σημαντικές διαφορές σε ορισμένα θέματα.

Όμως έχοντας κάνει αυτή την παρατήρηση για λόγους δικαιοσύνης φτάνουμε τελικά σ' ένα ακλόνητο δικό μου συμπέρασμα που άλλωστε είναι και συμπέρασμα ολόκληρου του δημοκρατικού ελληνικού λαού: Ότι δηλαδή αυτές οι διαφορετικές εκφράσεις δεν είναι παρά τα κεφάλια της μιάς και μοναδικής Λερναίας Ύδρας που καταδυναστεύει τον ελληνικό λαό.

Σε τελευταία ανάλυση η Δεξιά στην Ελλάδα δέν είναι ένα κόμμα δυτικού τύπου, ή έστω κάτι ανάλογο. Είναι ένα σύστημα δύναμης, σύστημα εξουσίας. Που στηρίζεται και στηρίζει ταυτόχρονα ένα ξένο παράγοντα. Την προστάτιδα δύναμη, τα συμφέροντα της οποίας εξυπηρετεί ακόμη και επί θυσία των εθνικών μας συμφερόντων. Είναι ταυτόχρονα η έκφραση της οικονομικής ολιγαρχίας του τόπου. Και της ξένης και της ντόπιας που θα γίνεται κάθε μέρα και περισσότερο ξένη ύστερα από την ένταξη μας στην ΕΟΚ.

Εκφράζει ακόμα μιά κρατική μηχανή, που η ίδια διαμόρφωσε στα μέτρα της, με στόχο πάντοτε να διαχειρίζεται την εξουσία, άσχετα από την λαϊκή θέληση. Και για την εξυπηρέτηση αυτού του στόχου έχει χρησιμοποιήσει πολλά μέσα. Το εκλογικό σύστημα που πάντα το αλλάζει έτσι ώστε να εξυπηρετεί τα δικά της συμφέροντα. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης που τα χειρίζεται και σήμερα όπως τα χειριζόταν και στο παρελθόν. Η διαφορά είναι απλώς ότι τότε είχαμε μόνο το «επαίσχυντο ραδιόφωνο» ενώ τώρα έχουμε και την παραμορφωτική τηλεόραση. Και το χειρίζεται πάντα σαν την φωνή της Δεξιάς και του κατεστημένου στη χώρα μας.

Χρησιμοποίησε ακόμη την βία και νοθεία σε μιάν απίθανη κλίμακα το 1961 — υπάρχει και η Μαύρη Βίβλος για το όργιο εκείνο, με όλα τα δεδομένα και τις δικαστικές αποφάσεις. Χρησιμοποίησε τις παρεμβάσεις του άλλοτε βασιλιά, του Κωνσταντίνου, κατά παράβαση του Συντάγματος με την απόλυση μιάς κυβέρνησης λαοπρόβλητης, που είχε το 53ο)ο του εκλογικού σώματος.

Στο τέλος δέν δίστασε η Δεξιά να παραδώσει ουσιαστικά την εξουσία στο παρακράτος, ένα παρακράτος που ήταν άμεσα συνδεμένο με τις ΗΠΑ, με τα εξωελληνικά μητροπολιτικά συμφέροντα. Δέν δίστασε να καταδικάσει τον ελληνικό λαό σε μιά επτάχρονη τυραννία, στην οποία στερήθηκε τις πιό στοιχειώδεις ελευθερίες του. Όπως δέν δίστασε η Δεξιά — γιατί και ο Ιωαννίδης ανήκε στην Δεξιά, η χούντα ήταν και είναι Δεξιά, ένα από τα κεφάλια της Λερναίας ύδρας — να προχωρήσει στην προδοσία της Κύπρου.

Ύστερα από αυτό το γεγονός, το πολύ σημαδιακό στην ιστορία της χώρας μας, είναι πιά χωρίς πολιτικό περιεχόμενο η διάκριση ανάμεσα στους εκπροσώπους της Δεξιάς που ξεπήδησαν από τον βασιλισμό και σ' εκείνους που προέρχονται από τον βενιζελογενή κεντρώο χώρο. Η Δεξιά στά μάτια του λαού σήμερα επιβεβαίωσε τόν εαυτό της. Έκανε σαφές από άκρο σ' άκρο της χώρας ότι η Δεξιά της μεταπολίτευσης είναι στο βάθος η Δεξιά της ΕΡΕ, η Δεξιά του Λαϊκού Κόμματος και του Συναγερμού.

Από την υπόθεση αυτής της κηδείας προκύπτει και ένα άλλο άμεσο πολιτικό συμπέρασμα. Ότι δηλαδή η Δεξιά απέδειξε πώς δέν είναι σε θέση να κυβερνήσει. Γιατί δέν είναι σε θέση να επιλέξει ανάμεσα σε δυό αντιφατικούς δρόμους. Από την μιά μεριά την διατήρηση της δύναμης της στα παλαιά πλαίσια, που την οδηγούν σ' αυτά τα ανοίγματα πρός τον έκπτωτο και στην διατήρηση στον κρατικό μηχανισμό νοσταλγών του αμαρτωλού παρελθόντος. Και από την άλλη την προσπάθεια να δώσει στον ελληνικό λαό την εικόνα της εξευρωπαϊσμένης και εκσυγχρονισμένης Δεξιάς.

Ανάμεσα σ' αυτές τις επιλογές παραπαίει. Και παραπαίει σε βαθμό τέτοιο που είναι πιά ανίκανη, έχει ουσιαστικά παύσει να κυβερνά αυτό τον τόπο. Γι' αυτό και επιβάλεται άμεση προσφυγή στο λαό.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Μ' αυτή την έκδηλη στροφή της Δεξιάς πρός τις «ρίζες» της, την οποία επισημάνατε κύριε πρόεδρε, προβλέπετε ότι έχει τη δυνατότητα νά επιστρέψει καί σε παλιές μεθόδους, σ' ό,τι αφορά την προσπάθεια ανακοπής του λαϊκού κινήματος γιά την απομάκρυνση της από την εξουσία;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Είναι ασφαλώς πολύ χρήσιμο να Εκκαθαρίσουμε εδώ τούτο: Ότι δηλαδή, παρά τον χαρακτήρα της Δεξιάς, παρά τις επιδιώξεις της, παρά την αδίστακτη χρησιμοποίηση όλων των μέσων που είχε στην διάθεση της για να παρεμποδίσει την ανάπτυξη της ελεύθερης έκφρασης και βούλησης του ελληνικού λαού, πέρασαν πιά τα χρόνια εκείνα. Δέν μπορεί σήμερα η Δεξιά να δώσει εκλογές με βία και νοθεία. Δέν θα το επιτρέψει ο απλός πολίτης. Δέν μπορεί να χρησιμοποιήσει τις Ένοπλες Δυνάμεις, για να εξυπηρετήσει δικούς της στόχους. Δέν μπορεί δηλαδή να χρησιμοποιήσει τις Ένοπλες Δυνάμεις για να παραβιάσει την θέληση του ελληνικού λαού. Το λέω με απόλυτη πεποίθηση, ότι οι Ένοπλες Δυνάμεις της χώρας μας σήμερα, στέκονται στο ύψος της καλύτερης παράδοσης που έχει η χώρα. Ότι έχουν δημιουργηθεί οι προϋποθέσεις για μιά αδελφοσύνη ανάμεσα στο στρατό και το λαό, που από κοινού έχουν να αντιμετωπίσουν την συντονισμένη απειλή των «συμμάχων και φίλων μας». Και ιδιαίτερα της «συμμάχου και γείτονος Τουρκίας».

ΕΡΩΤΗΣΗ: Με δεδομένο καί τον εκλογικό νόμο καί όλο το άλλο πλέγμα μέσων πού διαθέτει η Δεξιά τί δυνατότητες έχει τό ΠΑΣΟΚ νά της αφαιρέσει αυτή τη φορά την εξουσία;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Πιστεύω ειλικρινά — και δεν το λέω αυτό απλώς για να εντυπωσιάσω οπαδούς και φίλους — ότι είναι λάθος να πιστεύεται πως η μάχη δίνεται «στήθος με στήθος» ανάμεσα στην Νέα Δημοκρατία και στο ΠΑΣΟΚ. Στις επόμενες εκλογές το ΠΑΣΟΚ θα έχει ένα ραντεβού με την ιστορία. Η θέληση του δημοκρατικού λαού, με τις τεράστιες εμπειρίες που επισώρευσε ο εγκλωβισμός των λαϊκών στρωμάτων — που είχε επιτύχει με χίλιους δύο τρόπους η Δεξιά να κρατά στην δική της «αυλή», έχει ήδη πραγματοποιηθεί σε τεράστια κλίμακα. Ο λαός αυτή τη φορά πανώριμος, με μνήμη των όσων έχει υποστεί και με γνώση του τι θέλει, θα δώσει την μάχη για να διαφεντεύει επιτέλους ο ίδιος τον τόπο του. Για να έχει μιά κυβέρνηση που θα εξυπηρετεί τα συμφέροντά του. Εκείνο που δέν έχει αντιληφθεί η Δεξιά ούτε όσοι παίζουν με τα προγνωστικά των εκλογών στηριγμένοι στα παλιά δεδομένα, είναι τούτο: Ο απεγκλωβισμός τεράστιων λαϊκών στρωμάτων που επί δεκαετίες λυμαινόταν την ψήφο τους η Δεξιά.

> **Παρ' όλη την προσπάθεια εκσυγχρονισμού, η Δεξιά δεν έχει πάψει να υπηρετεί τους ίδιους αφέντες. Την ξένη και ντόπια οικονομική ολιγαρχία. Τον ξένο παράγοντα. Και χρησιμοποιεί πάντα την κρατική μηχανή για να μπορεί να διατηρείται στην εξουσία χωρίς πλειοψηφία**

Εκβιασμοί για τις βάσεις

ΕΡΩΤΗΣΗ: Μετά τη μεταπολίτευση υπάρχει ουσιαστική πολιτική αλλαγή στη Δεξιά;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Νομίζω ότι έγινε μιά προσπάθεια εκσυγχρονισμού της Δεξιάς. Αντιλαμβανόταν η ηγεσία της ότι, με την οργή του ελληνικού λαού από την επτάχρονη τυραννία, η Δεξιά δεν μπορούσε να εμφανίζεται με το παλιό της πρόσωπο. Εκείνο που οδήγησε στην δικτατορία. Έπρεπε να αποδεχθεί ορισμένες νέες προσωπικότητες και να «εκσυγχρονισθεί». Και ταυτόχρονα να διευρύνει — αφού τα αντιαμερικανικά αισθήματα του λαού εκφράζονταν τόσο έντονα — την ξένη «προστασία» προς τις δυτικοευρωπαϊκές χώρες, σε κάποια ίσως — πού και πού — αντιδιαστολή και πρός τις ΗΠΑ.

Η προσφυγή στις κάλπες χωρίς βία και νοθεία, — γιατί πρέπει να πώ ότι και το 1974 και το 1977 δεν υπήρξε ούτε βία ούτε νοθεία, πέρα από τον ψυχολογικό πειθαναγκασμό με το περίφημο «Καραμανλής ή τανκς» — είναι μιά άλλη. Και βέβαια λειτουργεί επίσης και το Κοινοβούλιο και λειτουργεί, με περιορισμένες τις δυνάμεις του, — αφού το Σύνταγμα του 1975 είναι ένα σύνταγμα που δίνει τεράστιες εξουσίες στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Είναι ένα Σύνταγμα που επιτρέπει στην εκτελεστική εξουσία να περνάει από την Βουλή κυριολεκτικά ό,τι θέλει. Να [illegible] τις επιδιώξεις της.

Τελικά λοιπόν, παρ' όλη αυτή την προσπάθεια εκσυγχρονισμού, η Δεξιά δεν έχει πάψει να υπηρετεί τους ίδιους αφέντες. Την ξένη και ντόπια οικονομική ολιγαρχία. Τον ξένο παράγοντα. Όπως δεν έχει πάψει να χρησιμοποιεί την κρατική μηχανή για την διατήρηση της στην εξουσία. Και την κινδυνολογία σαν όπλο αντιμετώπισης του λαϊκού κινήματος.

Στην πραγματικότητα δεν έπαψε ποτέ να διατηρεί τις γέφυρες της με το βασιλικό κατεστημένο, με τα ανακτορικά παρασκήνια, με τον Κωνσταντίνο. Που παραμένει ίσως γι' αυτήν μιά κρυφή ελπίδα. Σαν εναλλακτική λύση για την περίπτωση που το καθεστώς της Προεδρευομένης Δημοκρατίας οδηγήσει σε λύσεις και καταστάσεις μη συμφέρουσες, για κάποια στρώματα της Δεξιάς. Για την περίπτωση αυτή κρατούν πάντα ανοικτό τον δρόμο της επιστροφής στον πατροπαράδοτο αρχηγό της Δεξιάς στην Ελλάδα. Γιατί πάντα ο βασιλιάς και τα ανάκτορα ήταν ο πραγματικός αρχηγός της Δεξιάς στην Ελλάδα. Μόνο που πιά είναι ένα «καμένο χαρτί». Οριστικά και αμετάκλητα.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Τό συνδυάζετε κ. πρόεδρε αυτό με τη στάση της κυβέρνησης στην υπόθεση της ταφής της Φρειδερίκης;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Η τελευταία αυτή υπόθεση απέδειξε πόσο η δήθεν εξευρωπαϊσμένη και εκσυγχρονισμένη Δεξιά, είναι έτοιμη να παραβεί ακόμη και το Σύνταγμα, για να γίνει αρεστή στους σ' εκείνους που είχε συνήθεις να [illegible]

ΕΡΩΤΗΣΗ: Δηλαδή κύριε πρόεδρε σέ τί επίπεδα πιστεύετε ότι θά κινηθεί αυτή τη φορά η εκλογική δύναμη τού ΠΑΣΟΚ; Πιστεύετε ότι η ανοδική του πορεία θά είναι αντίστοιχη πρός εκείνην τού 1974—1977 οπότε διπλασίασε τίς δυνάμεις του;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Θά είναι απόλυτα φυσικό. Πιστεύω ειλικρινά ότι η πλειοψηφία πού θά φέρει τό ΠΑΣΟΚ θά είναι ίσως η μεγαλύτερη πλειοψηφία πού έχουμε δεί τίς τελευταίες δεκαετίες. Βασικά θά είναι μιά ψήφος γιά τή μεγάλη Αλλαγή: Γιά ένα νέο Ξεκίνημα τής χώρας. Ένα Ξεκίνημα γιά μιά πορεία, μακρά φυσικά καί όχι χωρίς δυσκολίες ή εμπόδια, πού θά οδηγήσει όμως σέ μιά Ελλάδα ανεξάρτητη καί περήφανη, σέ μιά Ελλάδα έτοιμη νά προασπίσει τήν εδαφική της ακεραιότητα ενάντια σέ κάθε εξωτερική επιβουλή, σέ μιά Ελλάδα πού διαφεντεύει ο ίδιος ο λαός της.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Μιλήσατε κ. πρόεδρε γιά τήν Αλλαγή. Γιά τήν υλοποίηση αυτής τής Αλλαγής ορισμένες πολιτικές δυνάμεις υποστηρίζουν ότι δέν χρειάζεται μιά αυτοδύναμη κυβέρνηση, ενός κόμματος, αλλά μιά «κυβέρνηση συνεργασίας» πολλών κομμάτων. Θέτουν μάλιστα ως στόχο τους νά επιτευχθεί μιά τέτοια εξέλιξη. Συμμερίζεσθε αυτή τήν άποψη; Είναι κατά τή γνώμη σας αυτό πού πραγματικά προσδοκά σήμερα τό μέρος εκείνο τού λαού πού θέλει νά φύγει η Δεξιά;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Πολύ σημαντικό τό ερώτημα. Καί η απάντησή μου θά έχει δύο σκέλη. Κατ' αρχήν πρέπει νά Εεκαθαρίσουμε ότι η ελληνική εμπειρία, η πολιτική ιστορία τής χώρας μας, έχει καταστήσει σαφές στό λαό μας, ότι «συμμαχικές κυβερνήσεις», κυβερνήσεις συνασπισμού, δέν είναι ουσιαστικά σέ θέση νά πάρουν τά μέτρα εκείνα πού θά οδηγούν πρός τήν Αλλαγή. Είναι πικρή η πείρα τού ελληνικού λαού, μέ τούς συνασπισμούς πού γνώρισε στό παρελθόν. Συνασπισμούς πού είχαν οδηγήσει σέ μιά θλιβερή πραγματικότητα, όπου, όποιο κόμμα κι άν ψήφιζες, ήξερες ότι τήν ίδια περίπου πολιτική θά ήταν αναγκασμένο νά αποδεχθεί, μέσα στά πλαίσια τών πολιτικών συνεταιρισμών του.

Ας τό Εεκαθαρίσουμε. Εδώ δέν είναι Ιταλία πού έχει μακρά περίοδο κυβερνήσεων συνασπισμού μέ άξονα πάντα τούς χριστιανοδημοκράτες.

Γιά μάς είναι τελείως πρωθύστερο αυτό τό σχήμα. Τό νά λέμε ότι προτιμούμε μιά πολυκομματική κυβέρνηση από μιά αυτοδύναμη, είναι σάν νά προδικάζουμε τή θέληση τού ελληνικού λαού. Άν ο ελληνικός λαός πραγματικά επιδιώκει πολυκομματική κυβέρνηση, με την έννοια ότι δεν δίνει σέ κανένα κόμμα αυτοδύναμη πλειοψηφία, τότε βέβαια η μόνη λύση είναι η συμμαχική κυβέρνηση. Καί φυσικά ένα πρόγραμμα πού δέν θά είναι τό γνήσιο πρόγραμμα οποιουδήποτε από τά κόμματα πού μετέχουν σ' ένα τέτοιο συνασπισμό, αλλά αποτέλεσμα ενός συμβιβασμού.

Δέν μιλώ φυσικά γιά ένα συνασπισμό πού θά περιλαμβάνει Δεξιά, Κέντρο καί ΠΑΣΟΚ. Τό ΠΑΣΟΚ δέν είναι ποτέ δυνατό, από «γεννησιμιού του» νά συνασπισθεί μέ τη Δεξιά. Γιατί τότε δέν θάναι σέ θέση νά προχωρήσει ούτε ένα βήμα στήν πραγμάτωση τών στρατηγικών του στόχων καί τών προσδοκιών τής μεγάλης, πιστεύω, πλειονότητας τού ελληνικού λαού.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Σέ περίπτωση πού τό ΠΑΣΟΚ κερδίσει τίς εκλογές, αλλά χωρίς απόλυτη κοινοβουλευτική πλειοψηφία, τί πρόκειται νά πράξει;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Άν βέβαια η ετυμηγορία τού λαού ήταν τέτοια ώστε νά μή μπορεί νά σχηματισθεί κυβέρνηση, φυσικά η λύση είναι η προσφυγή, άμεσα, σέ νέες εκλογές. Θέλω όμως νά συμπληρώσω, τονίζοντας ότι είναι τελείως ακαδημαϊκό γιά μάς τό ερώτημα. Γιατί ειλικρινά πιστεύουμε ότι θά έχουμε σημαντική υπεροχή στή Βουλή απέναντι στό δεύτερο κόμμα. Καί απόλυτη φυσικά πλειοψηφία.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Σημείωσα κύριε πρόεδρε από προηγούμενη απάντηση σας ότι σέ περίπτωση πού θά γινόταν κάποιος συμβιβασμός γιά κυβερνητικό συνασπισμό, τόν τοποθετείτε στά πλαίσια ενός προγράμματος. Άν μπορώ δηλαδή νά ερμηνεύσω σωστά, τό ΠΑΣΟΚ αποκλείει οποιαδήποτε διαπραγμάτευση κατανομής υπουργικών χαρτοφυλακίων.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Χαίρω ιδιαίτερα πού τό θέτεις. Γιατί δυστυχώς η κλασική ιστορία τών συνασπισμών στην Ελλάδα ήταν αυτή. Η μοιρασιά τών υπουργικών θώκων. Αυτό πραγματικά είναι τελείως ξένο από τούς δικούς μας προβληματισμούς. Τό θέμα γιά μάς είναι σέ ποιό μέτρο μπορούμε νά εφαρμόσουμε ένα πρόγραμμα. Γιατί άν τό ΠΑΣΟΚ έχει φέρει κάτι καινούριο σ' αυτόν τόν τόπο είναι πραγματικά ένα νέο όραμα, ένα νέο πρόγραμμα. Πού δέν μπορεί νά πραγματοποιηθεί μονάχα από τήν κυβέρνηση, αλλά απαιτεί τήν ενεργό συμμετοχή τού λαού, σέ κάθε φάση σύλληψης καί εκτέλεσής του. Γιά μάς δέν υπάρχει παζάρι.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ο πρωθυπουργός κ. Ράλλης επιχείρησε στήν Τρίπολη να ταυτίσει τό ΠΑΣΟΚ μέ τό ΚΚΕ, όπως άλλωτε έχει κάνει καί ο κ. Αβέρωφ καί μερίδα τού Τύπου τής Δεξιάς. Αυτό θυμίζει μια παλιότερη τακτική εκφοβισμού τών οπαδών της τότε Ε.Κ. μέ τόν μπαμπούλα τής συνοδοιπορίας κλπ. Τό ΠΑΣΟΚ πως απαντά στην τακτική αυτή; Καί ειδικά στον ψίθυρο ότι για να κυβερνήσετε θα στηριχθείτε σέ μια συνεργασία μέ τό ΚΚΕ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ο ελληνικός λαός γνωρίζει πώς εκτός από δόλιο είναι καί αστείο νά μιλά κανείς γιά ταύτιση τού ΠΑΣΟΚ μέ τό ΚΚΕ, όταν οι κομμουνιστές δέν μπορούν νά ταυτισθούν ούτε μεταξύ τους. Πόσο μάλλον τό ΠΑ.ΣΟ.Κ. μαζί τους, όταν τά οράματά μας καί τά προγράμματά μας είναι, όχι απλώς διαφορετικά αλλά συνήθως διαμετρικά αντίθετα.

Είναι κοινό μυστικό πώς τόσο τό ΚΚΕ όσο καί τό ΚΚΕ εσωτ. έχουν αποδυθεί σέ έντονο αγώνα γιά τήν ενίσχυση τής δύναμής τους καί τήν αύξηση τής παρουσίας τους στό ελληνικό κοινοβούλιο. Αυτό φυσικά καθιστά καί τά δύο κόμματα άκρως ανταγωνιστικά πρός τό ΠΑΣΟΚ. Άν ήθελε νά αντιμετωπίσει κανείς τήν υπόθεση μέ λίγο χιούμορ θάλεγε πώς η Ν.Δ. συνεργάζεται εκλογικά μέ τά δύο ΚΚ, αφού ελπίζει νά εισπράξει από τήν β' κατανομή ό,τι τά κόμματα αυτά ή καί άλλα δέν θά μπορέσουν νά αξιοποιήσουν από τήν πρώτη. Οι ελπίδες της όμως θά διαψευσθούν. Γιατί σ' αυτή τή διανομή τούτη τή φορά θά πάρει τό μικρότερο μερίδιο. Τό μερίδιο τού δεύτερου κόμματος.

Όπως έχω τονίσει στό παρελθόν τό ΠΑΣΟΚ συνεργάζεται μέ τά κόμματα τής δημοκρατικής αντιπολίτευσης, σ' όλο τό φάσμα της, όπου η συνεργασία αυτή έχει ένα συγκεκριμένο νόημα. Νά περιορίσει δηλαδή τίς αυθαιρεσίες τής Δεξιάς καί νά αποτρέψει τόν έλεγχο της πάνω σέ καίριους τομείς τής δημόσιας ζωής όπως είναι ο συνδικαλισμός καί η Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Σ' ό,τι αφορά τήν πολιτική συνεργασία, δηλαδή τή διαμόρφωση ενός κοινού εκλογικού μετώπου, η θέση μας ήταν, είναι καί θά είναι αρνητική.

Τό ΠΑ.ΣΟ.Κ. προσφέρει κάτι καινούριο. Είναι υποχρεωμένο, αυτό τό καινούριο, πού διαφέρει σαφώς από τά οράματα τών κομμουνιστικών κομμάτων, νά τό προσφέρει στό λαό ατόφιο. Κι άν ο λαός πεισθεί, θά δώσει στό ΠΑ.ΣΟ.Κ. τη δυνατότητα νά εφαρμόσει τό πρόγραμμά του. Προεκλογική συνεργασία μέ οποιοδήποτε κόμμα έχει αποκλεισθεί. Μετεκλογική συνεργασία γιά μάς είναι χωρίς νόημα, γι' αυτή τήν περίοδο τουλάχιστον. Γιατί ειλικρινά αποβλέπουμε σέ μιά αυτοδύναμη πασοκική κυβέρνηση, πού θά μάς επιτρέψει νά εφαρμόσουμε τό δικό μας πρόγραμμα.

Στην υποθετική περίπτωση — καί τονίζω τή λέξη υποθετική — πού τό ΠΑΣΟΚ δέν είναι σέ θέση νά κυβερνήσει μέ μιά αυτοδύναμη πλειοψηφία, καί καταστεί αναγκαία νά προωθηθεί κάποιος συνασπισμός, τό ΠΑΣΟΚ θά στέρξει μόνο, στό μέτρο πού τό κοινό πρόγραμμα όχι μόνο δέν θά [illegible]γει από τίς καίριες, κρίσιμες στρατηγικές θέσεις τού ΠΑΣΟΚ αλλά καί δέν δημιουργεί εμπόδια στήν πορεία γιά τήν πραγμάτωση, στό μέλλον, τού συνόλου τών στόχων μας.

> **Ο μοχλός που θα χρησιμοποιήσουμε για να κάνουμε το κράτος να δουλέψει σωστά στην υπηρεσία του λαού είναι η ριζική διοικητική αποκέντρωση, ώστε η τοπική αυτοδιοίκηση —πρώτου και δεύτερου βαθμού— να αναλάβει πλήρως τα δικαιώματα και τις ευθύνες που έχει στερηθεί**

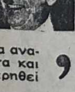

ΕΡΩΤΗΣΗ: Επειδή πολλά γράφονται καί περισσότερα λέγονται γιά συνεργασίες όχι μόνο κομμάτων αλλά καί προσώπων, από τόν χώρο τού Κέντρου καί τής εκτός τών δύο Κ.Κ. Αριστεράς στό ψηφοδέλτιο τού ΠΑΣΟΚ, θά μπορούσατε νά μάς δώσετε τίς πραγματικές διαστάσεις τού θέματος;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Δέν υπάρχει αμφιβολία ότι υπάρχουν προσωπικότητες στήν πολιτική ζωή τής Ελλάδας, πού δέν ανήκουν στό ΠΑ.ΣΟ.Κ., τίς οποίες εμείς τιμούμε. Αλλά είναι βασική καί απαρέγκλιτη η θέση μας ότι στίς εκλογές θά κατεβούμε αυτοδύναμοι. Ότι δέν πρόκειται στά πλαίσια τού ψηφοδελτίου τού ΠΑ.ΣΟ.Κ. νά συμπεριλάβουμε προσωπικότητες πολιτικές οι οποίες δέν είναι ταυτισμένες μέ τούς αγώνες τού ΠΑ.ΣΟ.Κ.

> **Το ΠΑΣΟΚ δεν είναι ποτέ δυνατό να συνασπιστεί με τη Δεξιά.— Αρνητική είναι η θέση-μας για προεκλογική και μετεκλογική συνεργασία με το ΚΚΕ γιατί τα οράματά-μας είναι τελείως διαφορετικά από εκείνα των κομμουνιστικών κομμάτων. Μόνοι θα βαδίσουμε για την αλλαγή**

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ποιοί βλέπετε κ. Πρόεδρε ότι θα είναι οι βασικοί άξονες πάνω στους οποίους θα δοθεί η προσεχής εκλογική αναμέτρηση;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Θα αναφέρω τους βασικούς άξονες, χωρίς η σειρά αναφοράς τους να σημαίνει κάποια ιεράρχηση. Ένας από τους πολύ βασικούς στόχους που θα αποτελέσουν επίκεντρο του αγώνα μας στις εκλογές που έρχονται είναι ο εκδημοκρατισμός της πολιτικής ζωής. Και εδώ δέν αναφέραμαι μονάχα στα γνωστά αιτήματα του δημοκρατικού λαού και των εκπροσώπων του στη Βουλή για κατοχυρωμένες ελευθερίες. Αναφέραμαι ταυτόχρονα στο γεγονός ότι η δομή του σημερινού κράτους, ενός κράτους απίστευτα συγκεντρωτικού, ενός κράτους που επί δεκαετίες έχει μάθει μόνο πώς να εξυπηρετεί τα υψηλά συμφέροντα και να καταδυναστεύει τον απλό πολίτη, πρέπει να αλλάξει. Ο εκδημοκρατισμός του κράτους αυτού είναι απαραίτητος όρος για την εφαρμογή μιάς οποιασδήποτε πολιτικής.

Για μάς ο κύριος στόχος, ο βασικός μοχλός που θα χρησιμοποιήσουμε για να κάνουμε το κράτος να δουλέψει σωστά στην υπηρεσία του λαού είναι η ριζική διοικητική αποκέντρωση. Ώστε η Τοπική Αυτοδιοίκηση, άν θέλετε, πρώτου και δεύτερου βαθμού, να αναλάβει πλήρως τις ευθύνες της, απέναντι στο λαό που εκπροσωπεί. Και να μειωθεί αντίστοιχα η εξουσία του Κέντρου το οποίο θα πρέπει να μεταβληθεί, σιγά — σιγά σε ένα επιτελικό όργανο. Όσο πιό κοντά μπορούμε να φέρουμε τις αποφάσεις στο λαό, τόσο πιό ουσιαστική δημοκρατία θα έχουμε.

Άλλωστε, σ' ό,τι αφορά την αποκέντρωση, την δημιουργία μιας νέας δομής της πολιτείας, δέν προσφέρουμε κάτι το επαναστατικό. Αλλά κάτι που είναι αποδεκτό και υπαρκτό σ' ολόκληρο π.χ. τον χώρο της Δυτικής Ευρώπης.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Δηλαδή κ. Πρόεδρε σ' αυτόν τον τομέα η ελληνική Δεξιά δεν έχει φτάσει κάν εκεί που εδώ και δεκαετίες βρίσκεται η ευρωπαϊκή Δεξιά.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Μα έχουμε πεί ποιά είναι η ιδιοτυπία της Δεξιάς στην Ελλάδα. Είναι σύστημα δύναμης και εξουσίας, και όχι ένα συγκεκριμένο και συγκροτημένο κόμμα.

Άλλος άξονας της εκλογικής διαμάχης θα είναι τα οικονομικά. Για το ΠΑΣΟΚ βασικός στόχος είναι η άμεση αντιμετώπιση της καθοδικής πορείας της οικονομίας μας. Έχουμε ήδη αποφασίσει για τα άμεσα εκείνα μέτρα τα οποία πιστεύουμε ότι, σε πολύ βραχύ χρονικό διάστημα θα μας επιτρέψουν να σταθεροποιήσουμε την οικονομία και να προχωρήσουμε στην θεμελίωση του πλαισίου εκείνου που θα εγγυηθεί την μακρόχρονη πορεία πρός τον σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της οικονομίας μας.

Σήμερα η χώρα μας αντιμετωπίζει ταυτόχρονα μηδενικό ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης, πλήρη στασιμότητα των παραγωγικών επενδύσεων, μια δραχμή που υποτιμάται ραγδαία απέναντι στα ξένα νομίσματα και ιδιαίτερα το δολάριο, και ένα ισοζύγιο πληρωμών που χρόνο με τον χρόνο γίνεται πιό ελλειμματικό.

Ένα δημόσιο τομέα ο οποίος «παράγει», όσο απίστευτο κι άν είναι, περίπου το 80ο)ο του εγχώριου εθνικού προϊόντος. Ένα δημόσιο τομέα που δέν ελέγχεται όχι μόνο από την Βουλή αλλά ούτε καν από την κυβέρνηση.

Αντιμετωπίζει επίσης η χώρα μας μιάν απαράδεκτη κοινωνική οικονομική ανισότητα. Και σ' ό,τι αφορά τις περιφέρειες — πόλη — επαρχία — Αθήνα, ύπαιθρος — αλλά και σε ό,τι αφορά τις κοινωνικές τάξεις. Άν κανείς συγκρίνει την μείωση του πραγματικού εισοδήματος του εργαζόμενου Έλληνα με την τόσο σημαντική αύξηση των κερδών των μεγάλων βιομηχανιών, επιχειρήσεων και ιδιαίτερα των μεσαζόντων, βρίσκει ένα άνοιγμα, μιά απόσταση που είναι δύσκολο να την συναντήσει οπουδήποτε στην Δυτική Ευρώπη. Ταυτόχρονα — κι αυτό είναι μιά ακόμη επαχθής μορφή κοινωνικής αδικίας — υπάρχει, σύμφωνα με την τελευταία μελέτη του καθηγητή κ. Καράγιωργα φοροδιαφυγή του ύψους των εκατόν πενήντα δισεκατομμυρίων δραχμών.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Δηλαδή από τα επίπεδα που βρισκόμασταν στις εκλογές του 1977 η φοροδιαφυγή όχι μόνο δεν μειώθηκε αλλά αυξήθηκε κιόλας.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ακριβώς. Έχουμε αύξηση της φοροδιαφυγής κατά 50ο)ο. Κι αυτό επιβεβαιώνει τις θέσεις που πήραμε τότε.

Πιστεύω ότι η κατάσταση της Παιδείας στην χώρα μας είναι ανάλογη προς την αποδιοργάνωση της οικονομίας. Θάλεγα μάλιστα ότι έχει φτάσει στο χείλος του κρημνού. Δέν υπάρχει πιά ανώτατη παιδεία. Δέν λειτουργούν πιά τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Ακόμα και οι φοιτητές μας, τα παιδιά που πασχίζουν να πλησιάσουν την γνώση, έχουν υποστεί τις συνέπειες ενός συστηματικού αποπροσανατολισμού, σ' ό,τι αφορά προγράμματα, στόχους, δομή, λειτουργία της ανώτατης εκπαίδευσης.

Είναι ίσως ένα από τα άμεσα, επείγοντα εθνικά προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπίσει μιά κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ.

Με το ίδιο πνεύμα μπορούσαμε φυσικά να αναφερθούμε και στην υγεία και στην Κοινωνική ασφάλιση που περιλαμβάνονται επίσης στους βασικούς προγραμματικούς στόχους του ΠΑΣΟΚ. Αλλά θα πρέπει να έλθω στο θέμα το εθνικό στο οποίο αποδίδουμε τεράστια σημασία, όπως άλλωστε αποδίδει και ο ελληνικός λαός παρά την σύντονη προσπάθεια συσκότισης και αποπροσανατολισμού που επιχειρεί η Δεξιά.

Σε ό,τι αφορά τα εθνικά θέματα — ΝΑΤΟ, βάσεις, Κυπριακό, Αιγαίο και γενικότερα ελληνοτουρκικές σχέσεις — θα παραλάβουμε το ίδιο χάος που θα παραλάβουμε και στην οικονομία. Γιατί η κυβέρνηση όχι μόνο δεν συμβάδισε με την θέληση του ελληνικού λαού στον χειρισμό του πλέγματος αυτών των θεμάτων, όχι μόνο ακολούθησε πολιτική εξάρτησης από ξένα κέντρα αποφάσεων πολιτικής υποταγής σε εξωεθνικά συμφέροντα, αλλά ακόμα και μέσα στα πλαίσια αυτής της γνωστής εξάρτησης της από την Δύση χειρίσθηκε τα πράγματα κατά τρόπο απαράδεκτα αφελή και αφελερό.

Σας δίνω ένα παράδειγμα. Έχει επιστρέψει η Ελλάδα στο στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ, σύμφωνα με τις επιθυμίες και τις θέσεις της ΝΔ, χωρίς να έχει κατοχυρώσει τις αρμοδιότητες, την υπευθυνότητα, τον επιχειρησιακό έλεγχο του στρατηγείου της Λάρισας, που πρόκειται σε λίγο να αρχίσει να λειτουργεί, σε σχέση με το στρατηγείο Σμύρνης.

Τό θέμα δηλαδή τής διχοτόμησης του Αιγαίου έχει αφεθεί ανοικτό. Και όχι μόνο αυτό. Η επανένταξη στό στρατιωτικό σκέλος τού ΝΑΤΟ αποτέλεσε την παγίδα στην οποία έπεσε η κυβέρνηση. Γιατί άν δεν είχε αποδεχθεί το στρατηγείο της Λάρισας, δεν θα μπορούσε σήμερα νά τεθεί θέμα αρμοδιότητας, υπευθυνότητας, επιτελικής ευθύνης και επιχειρησιακού ελέγχου της Ελλάδας σε σχέση με την Τουρκία στο Αιγαίο.

Και διαπραγματεύεται σήμερα η Ν.Δ. τις βάσεις με τούς Αμερικανούς. Τις θέσεις μας τις γνωρίζετε. Αλλά θα πρέπει νά τονίσουμε ότι μέσα στα πλαίσια της κυβερνητικής άν θέλετε πολιτικής, της πολιτικής της Δεξιάς πού πιστεύει και θέλει τις βάσεις, αυτή η διαπραγμάτευση ήταν το μεγαλύτερο χαρτί πού θα μπορούσε νά χρησιμοποιήσει η Ελλάδα γιά νά εξασφαλίσει τα σύνορά της. Γιά νά εξασφαλίσει την απελευθέρωση της Κύπρου. Αλλά ούτε κάν την ισορροπία πάνω στο θέμα Ελλάδα — Αιγαίο — Τουρκία, έχει κατορθώσει νά προσδιορίσει. Ούτε και έχει κατορθώσει νά αποσπάσει οποιαδήποτε, έστω αόριστη υπόσχεση, από την πλευρά των Αμερικανών, γιά την προστασία των ανατολικών συνόρων.

Την έχει πληροφορήσει όχι μόνον αρχικά ο στρατηγός Χαίηγκ — δημόσια — ότι η ισορροπία τού επτά : δέκα δέν ισχύει, δέν είναι δεσμευτική γιά την Αμερική, αλλά και πολύ πρόσφατα. Τό μήνυμα αυτό τό μετέφερε πριν από λίγες μέρες ο κ. Τζούνης, όταν ήρθε στην Ελλάδα.

Η Δεξιά είναι πάντα ίδια

Ταυτόχρονα, σ' ό,τι αφορά το θέμα των ανατολικών συνόρων, δηλαδή ουσιαστικά των νησιών του Αιγαίου, ο Χαίηγκ παρέπεμψε τον κ. Τζούνη στο άρθρο 5 τού κανονισμού τού ΝΑΤΟ το οποίο έχω αναφέρει πολλές φορές στη Βουλή και το οποίο δεν προβλέπει την περίπτωση επίθεσης συμμάχου εναντίον συμμάχου.

Προσθέτω — και το λέω αυτό με πλήρη γνώση — ότι ο Χαίηγκ είπε πώς τό ΝΑΤΟ μπορεί νά επέμβει, αφού πραγματοποιηθεί μιά τουρκική επίθεση, γιά να προσφέρει την «λύση της διαφοράς». Τί είδους «λύση» πρόκειται να προσφερθεί σε μιά τέτοια περίπτωση είναι κάτι που το αντιλαμβάνεται κάθε Έλληνας πολίτης. Δέν χρειάζεται νά το περιγράψουμε.

Κάτω απ' αυτές τις συνθήκες η κυβέρνηση συζητεί τις βάσεις. Και ενώ είχε εκείνη — πού θέλει τις βάσεις — το επιχείρημα, το διαπραγματευτικό χαρτί να προειδοποιήσει ότι θα τις κλείσει άν δεν εξασφαλισθούν τα σύνορα της χώρας, τελικά δέχεται εκείνη εκβιασμό από τις ΗΠΑ. Με την απειλή ή μας δίνετε τις βάσεις ή κάνουμε μιά Τουρκία δέκα φορές πιό ισχυρή από ό,τι είναι σήμερα. Αυτή λοιπόν η κυβέρνηση πού έχει πάψει να κλείσει εσπευσμένα όλα τα κρίσιμα εθνικά θέματα, θα παραδώσει στό ΠΑΣΟΚ, δηλαδή στό λαό, μιά απαράδεκτη κατάσταση. Με διάτρητη την άμυνα της χώρας. Όχι από πλευράς εξοπλισμού και οργάνωσης τών Ένοπλων Δυνάμεων — εκεί βρισκόμαστε όπως έχω τονίσει και άλλοτε σε ικανοποιητικό επίπεδο — αλλά στό θεσμικό πλαίσιο πού δημιουργείται μ' αυτή την εθνικά απαράδεκτη εξωτερική πολιτική.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Κατά καιρούς ο υπουργός Εθνικής Αμύνης και άλλοι παράγοντες της Δεξιάς κατηγορούν τό ΠΑ.ΣΟ.Κ. γιά μονοκομματισμό. Πώς λοιπόν αντιμετωπίζετε αυτή την κατηγορία;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Κατ' αρχήν θάλεγα ότι δεν αξίζει απάντηση ό,τι λέει ή γράφει κάθε φορά ο κ. Αβέρωφ διακατεχόμενος από τό άγχος νά «βγεί από τή γωνία». Αλλά πέρα από τό ότι οι δημοκρατικές αρχές τού ΠΑ.ΣΟ.Κ. είναι γνωστές στό λαό, σωστά επισημάνατε αυτή την αντίφαση πού δείχνει την υποκρισία της Δεξιάς και την προσπάθειά της νά εξαπατά τό λαό. Άν κάποιος μέ τόν εκλογικό νόμο πού έχει επιβάλει επιχειρεί νά περιορίσει την έκφραση καί την άσκηση της βούλησης τού λαού, αυτός είναι η Δεξιά και όχι τό ΠΑΣΟΚ. Γιά μάς, παρ' ότι άν θέλετε δεν μάς συμφέρει μέ καθαρά κομματικά κριτήρια, τό θέμα είναι Εεκαθαρισμένο. Είμαστε υπέρ της απλής αναλογικής.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Δηλαδή κ. Πρόεδρε όταν το ΠΑΣΟΚ γίνει κυβέρνηση θα καθιερώσει το σύστημα της απλής αναλογικής, παρά το γεγονός ότι αυτό θα βοηθούσε στην επιβίωση κομμάτων ή ομάδων πού τό ανταγωνίζονται, καί σήμερα, μέσα στο εκλογικό πλαίσιο πού έχει στηθεί η Ν.Δ. απειλούνται με εξαφάνιση;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Χαίρω γιά την ευκαιρία πού μού δίνετε νά δηλώσω γιά πρώτη φορά ότι μιά από τίς πρώτες πράξεις πού θά κάνει τό ΠΑΣΟΚ σάν κυβέρνηση θά είναι η ψήφιση τού εκλογικού νόμου πού θά καθιερώνει την αρχή της απλής αναλογικής. Γιατί άσχετα από τά τί συμφέρει αυτή την στιγμή τό ΠΑΣΟΚ πιστεύουμε ακράδαντα στην γνήσια έκφραση της λαϊκής κυριαρχίας. Κι αυτή είναι όχι απλώς μιά υπόσχεση, αλλά μιά πολιτική δέσμευση πού αναλαμβάνουμε απέναντι στον ελληνικό λαό.